

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGAN-DAD / 18075814

Uw kenmerk

2018Z06711

Datum 4 juni 2018
Betreft Misstanden op Nederlandse maneges

Geachte Voorzitter,

In het ordedebat van 11 april 2018 heeft het lid Arissen verzocht om een reactie op misstanden op Nederlandse maneges, naar aanleiding van een rapport van de stichting Dier & Recht (kenmerk: 2018Z06711). Het rapport beschrijft de resultaten van inspecties bij een aantal maneges (46 in Nederland en 7 in Vlaanderen).

Het rapport van Stichting Dier en Recht geeft aan dat het merendeel van de paarden in Nederlandse maneges een miserabel bestaan zou leiden. Daarbij zijn tekortkomingen geconstateerd zoals onvoldoende bewegingsvrijheid voor de paarden, onvoldoende hygiëne, gestoord gedrag en slecht voerbeleid. Op basis van de gegevens waarover ik beschik, kan ik deze conclusies niet ondersteunen.

Het welzijn van paarden is belangrijk. Aantasting daarvan en misstanden moeten worden aangepakt. Daar wordt ook op verschillende manieren inzet op gepleegd. Regels over de verzorging en huisvesting van dieren worden gesteld in het Besluit houders van dieren (Stb. 210/2014). Ook voor paarden gelden deze algemene regels. De Gids voor Goede praktijken - die door de Sectorraad Paarden (SRP) is ontwikkeld - geeft een nadere invulling van deze algemene regels. Deze Gids wordt door de paardenhouders gebruikt als richtlijn voor het houden van paarden. De Gids wordt ook als leidraad en ter ondersteuning gebruikt bij handhaving en bewijsvoering door de NVWA en de Landelijke Inspectiedienst (LID). Melding over misstanden op maneges kan worden gedaan via telefoonnummer 144 (of rechtstreeks bij de NVWA). Na beoordeling worden relevante meldingen uitgezet voor inspectie. Tijdens de controle wordt het welzijn van de aanwezige dieren beoordeeld. Afspraak in het convenant Samenwerking Dierenhandhaving is dat de LID meldingen oppakt tot circa 10 dieren en de NVWA bij meldingen met een groter aantal dieren optreedt.

De sector heeft zelf ook initiatieven ontwikkeld om het welzijn van paarden te verbeteren. Daarover heeft mijn departement regelmatig contact met de Sectorraad paarden (SRP). Als logisch vervolg op de Gids voor Goede Praktijken is door de samenwerkende partijen in de SRP een paardenwelzijnscheck ontwikkeld. Met deze paardenwelzijnscheck wordt aan de hand van een serie vragen, die de houder moet beantwoorden, een inschatting gemaakt van het welzijnsniveau van een paard. Het doel van deze check is het bewustzijn bij paardenhouders omtrent

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Ons kenmerk
DGAN-DAD / 18075814

paardenwelzijn te vergroten en hen te wijzen op verbeterpunten op dit vlak. Daarnaast heeft het bestuur van de SRP besloten om het Keurmerk Paard en Welzijn (KPW) verder uit te rollen. Dit keurmerk wordt nu gebruikt door enkele paardenhouders. Bedrijven met een keurmerk worden elke 2,5 jaar gekeurd. De inspecteur van het KPW inspecteert de inrichting waar het paard wordt gehouden op welzijnsaspecten.

Ik vind het van belang dat de sector blijvend werkt aan en investeert in verdere verbetering van het welzijn en de gezondheid van paarden. Waar mogelijk zal ik initiatieven ondersteunen en deze onderwerpen zullen blijvend de aandacht hebben in het reguliere overleg dat mijn departement met de sector heeft.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit